

Zbral in uredil: Milan Ljubić
foto: Jasna Hribernik

In memoriam Peter Zobec (1932-2012)

V petek me je poklical po telefonu, da bi se opravičil, ker ne more v ponedeljek na mojo obletnico v Kinoteki. Nekakšna gripa da se ge loteva pa da ni nič hujšega, je dodal pomirjujoče. V sredo smo onemeli. »O, moj Peter,« sem mu rekel, »kaj bi jaz brez tebe?« To so za tega mojstra množičnih filmskih prizorov ponavljali režiserji od Triglava do Đevdelije. Brez Petra ni bilo mogoče narediti dobrega *castinga*, v dno duše je poznal vse igralce. Zgrožen stojim ob njegovem grobu. »In samo tišina je pregloboka, kakor v zelenem, prostranem gozdu,« pravi Kosovel.

Jože Pogačnik

Ja, Petra sem zadnjič videla, ko sem ga v zgodnjih jutranjih urah, kot že dolgo ni bilo več tako običajno, peljala domov. Pred tem sva v Kinoteki, medtem ko je večina kadila na dvorišču, uro in pol govorila o vsem mogočem, predvsem pa o *Vandimi*, celovečercu, ki se je bližal koncu snemanja. Bilo mu je žal, da zaradi zdravja ni mogel biti zraven tudi sam, saj sva bila vse od mojih študijskih dni tesno povezana. Bil je vesel, ker sem kljub nenaklonjeni atmosferi uspela okoli sebe zbrati ekipo požrtvovalnih sodelavcev, takih kot je bil sam (Šura, Rado, Gabi, Romih, Marta, Andrej), in mu zatrdila, da še ni vse izgubljeno in da se tudi med mladimi najdejo pravi filmski entuziasti. Sam je bil zadnja leta zelo razočaran nad delom pri filmu, kjer ni več čutil tistega

NA POGREBU JE BILO TIHO IN KOMORNO. SEVEDA, MANJKAL JE PETER.

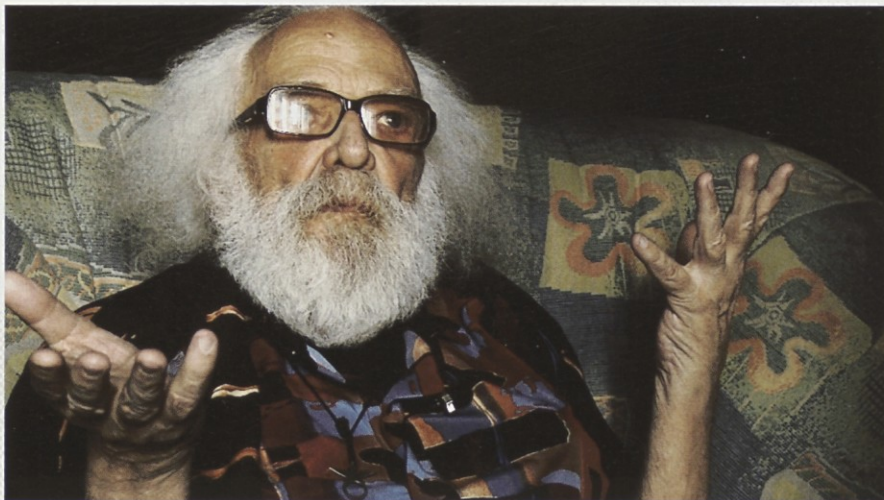
pravega duha, kot ga je bil vajen – pa ne samo zaradi pomanjkanja denarja ... Raje se je posvetil pisanju in delu na radiu. Vsi, ki smo ga imeli radi in ki smo z njim doživeli verjetno najbolj nadrealistične trenutke svojega življenja, ne bomo nikoli zapolnili praznine, ki je nastala z njegovim odhodom. Nepozabna so bila praznovanja Petrovega rojstnega dne (rojen je bil 24. decembra, na božični večer). Pri njem se je zbrala najbolj nenavadna družina iz Ljubljane in večkrat tudi iz tujine: od Miše Molk, Sandija Čolnika, vrhunskih zdravnikov, mladine različne starosti, meščansko urejenih starih gospa do natarkarjev iz Plavega bara. Do jutra in še dlje so potekale bučne razprave, intelektualni pogovori in po natrpanem stanovanju se je razlegalo prešerno veselje. Bilo je glasno in velikokrat dramatično.

Na pogrebu je bilo tiho in komorno. Seveda, manjkal je Peter.

Jasna Hribernik

Stanovala sva v isti ulici v Beogradu. Od leta 1941 naprej. Obiskovala sva tudi isto gimnazijo pa še srednjo glasbeno šolo pri isti profesorici klavirja. Povodov za druženje je bilo dovolj ... in za debate s Petrovimi izbruhi

navdušenja, ogorčenja, tolčenja po mizi ... Vedno si lahko pričakoval »špektakel«. V gimnaziji je bil leto pred menoj, do mature. Takrat pa je počilo: pri pismeni nalogi iz matematike je nekaj fantov iz njegovega razreda skovalo načrt, ki je bil uresničen s pomočjo študenta, ki je čakal pod WC-jem na vrstico z nalogami, napol rešene pa je zopet dvignil eden od sošolcev. Trik so odkrili in sledila je ostra preiskava OZNE. Čeprav Petra ni bilo med grešniki, tudi on ni »zapel«, kaznovan pa je bil ves razred. Pisalo se je leto 1951 in takrat ni bilo šale s takimi potegavščinami. Lahko so privatno opravili maturo, ampak šele čez eno leto. Peter je v glasbi in klavirju našel pristan, a šele film mu je usmeril življenjsko črto. V Ljubljani sva dostikrat evocirala spomine na Beograd, sošolce, glasbo ... in prav slednja je gotovo pustila neizbrisno sled v njegovi zavesti – kot trajno bolečino mi je izpovedoval željo, da ustvari in režira celovečerec. Naslov je že izbral: *Adagio* ... Ni mu bilo dano. Avtorsko je podpisal nekaj poetičnih kratkometražnih filmov, spomnim se *Kresa* (1985), saj sta v njem sodelovala tudi moja sinova-dvojčka Aleš in Uroš, takrat še najstnika. Peter se je razdal, vendar je ostalo še mnogo

skritih, neodkritih darov. Dostikrat se šele ob smrti zavemo, kaj in koga smo izgubili.

Igor Dekleva

Peter Zobec je bil marca letos na našem »Ženskem režiserskem večeru« DSR in si je ogledal kratke filme slovenskih avtoric. »Zelo temno, težko ...,« je komentiral. »Najbolj mi je bil všeč tvoj Adrian, ki je bolj svetel ... a veš, da sem ga danes sploh prvič videl«. Janji Glogovac je javno povedal, da mu je ob ponovnem ogledu *L kot ljubezen* (2007) še bolj všeč kot prvič! Da je krasen film, dober. Strinjali smo se z njim. Potem se je vključeval še v pogovor slovenskih režiserk štirih različnih generacij, malo se je pritoževal, da vodim okroglo mizo kot sodnica ... in da on že vse to ve ... Po projekciji smo spili kozarček, dva ali več vina, Peter pa je že kar nekaj let pil le vodo. Najraje iz lepih visokih kozarcev za vino, ker je voda tako še boljša, se je rad pošalil. Dragi Peter, naša filmska legenda, zelo te bom pogrešala!

Maja Weiss

S Petrom sva se spoznala na Akademiji za igralsko umetnost davnega leta 1958, ko sva čakala na sprejemne izpite, on na oddelku za dramaturgijo, jaz za režijo. Sodil je že med »ta stare«, saj je bilo tisto leto med kandidati kar nekaj starejših. Od tedaj so se najine poti prepletale. Srečavala sva se v filmskih ekipah, sodelovala sva pri domačih in tujih filmih, včasih sva igrala v istem filmu, včasih me je angažiral pri kakem filmu ali radijski igri, kot je bila serija o Mariji Nablocki, včasih sem ga jaz potreboval v kakem prizoru, kot je bil tisti četniški v *Čudovitem prahu* (1975) ali ostareli protestnik v *Trianglu* (1991). Zlasti v

poznejših letih je bil Peter vsestransko uporaben. Bil je na nek način neizživet igralec: dedek Mraz, Karl Marx, sv. Miklavž, četniški vojvoda. Skratka: svojevrstna figura slovenskega filma – in ne samo filma. Preprosto: bil je Peter! Odlični vodič po Kijevu in Moskvi, po Nemčiji in nemških ekipah, velik gastronom, pri tem pa ljubitelj preprostih jedi in dobre kapljice. Ko smo razpravljali o filmu z Boštjanom Hladnikom ali pili kavo v Plavem baru skupaj z Rikom Pollakom, mojim nekdanjim stanodajalcem na Erjavčevi, nam zlepa ni zmanjkalo snovi za pogovor. 54 let poznanstva in še si nisva utegnila povedati vsega. Naj kaj ostane neizrečeno.

Milan Ljubič

S Petrom Zobcem sva sodelovala pri zadnjem Kavčičevem celovečercu. Prej se nisva poznala. Na snemanju sva se kljub mnogim konstruktivnim trenutkom sporekla in nekaj časa nisva govorila, ker je bil on precej užaljen. Nato je Peter videl moje diplomske *Črepinjice* (1997). Njegove nepatetične pohvale niso bile tako pomembne kot trije preprosti stavki, ki so jim sledili: »Iz tebe še nekaj bo, zato bi ti rad nekaj povedal. V karieri sem se resneje skregal le z dvema režiserjema – s Samom Peckinpahom in s teboj. Sprejmi to kot kompliment.« Kako bi to lahko razumel drugače, dragi Peter? Dva tedna po Portorožu 2009 me je poklical in mi povedal za svoj protestni odhod s podelitve nagrad. Niti taksija ni pustil plačati organizatorjem, tako je bil menda besen. Prizadet, mi je povedal pozneje, ko me je čez kak teden poklical. Nisem delil njegove jeze, ni se mi zdelo tako pomembno, imel sem mnogo večje skrbi ... Nato je Peter vodil

pogovor z Natašo Barbaro Gračner po eni od kinotečnih projekcij *Osebnih prtljage* (2009). Njegove besede o Čehovu kot filmarju in o stvarnikovem individualnem pogledu mi bodo za vedno ostale pri srcu. Še pozno v noč smo se takrat pogovarjali in se smejali skupaj z Gračnerjevo, s Čolnikom, s Šterkom in z Bičkom. Peter je s svojo predanostjo in lucidnostjo tudi v tistem večeru povezoval generacije. Zadnjič sem ga srečal lansko jesen na nekem hodniku med dvema portoroškima hoteloma. Strast od vsega filmskega je bila še kako v njem. Ta njegova strast je popotnica in zaveza, ki me bo spremljala tudi v prihodnje.

Janez Lapajne

Ko sem bil še mlad in nadobuden študent drugega letnika, me je Peter povabil, da bi bil njegov asistent pri režiji množičnih prizorov, ki naj bi poustvarili dogajanje študentskih nemirov iz leta 1971. Njegovega povabila sem bil izjemno vesel in kar ponosen, da se je spomnil name. Ob Kongresnem trgu, na Vegovi ulici ob Univerzi, so naju pred začetkom snemanja skupaj dvignili z gasilskim kranom 30 metrov visoko, od koder je Peter na svoj nepozaben način režiral množico pod seboj. Pisalo se je leto 1989, beograjska televizija pa je posnela čakajoče množice statistov-hipijev, ki so posedale v parku in pred Univerzo, in predvajala posnetek na srbski televiziji, kot da je tak kaotičen vsakdan običajen v Ljubljani, ne da bi seveda povedali, da je šlo pravzaprav za snemanje filma. Takšno je bilo najino prvo skupno filmsko sodelovanje ... Bil je čudovit človek in prava filmska legenda. Nekdo je zapisal: takih, kot je bil on, ne delajo več. Res je. To velja zlasti za Petra. Dragi Peter, pogrešali te bomo.

Igor Šterk

(Petrov grob se nahaja na starih Žalah, za cerkvijo po poti proti severu do oznake parcele 56, nato desno do stebra z številko 57. Nasproti tega stebra je velik nagrobnik družine Novotny, med njimi sta tudi Petrov oče in mama, rojena Novotny. Uradno nosi grob oznako: 58. parcela, 3. vrsta, grob 15.)